

<b>Styrelsen</b>	<b>2022-02-23</b>
<b>Handling nr</b>	<b>8.2</b>
<b>Handläggare</b>	<b>Anders Larsson</b>
<b>Daterad</b>	<b>2022-02-18</b>
<b>Reviderad</b>	

**Till  
Styrelsen för Västtrafik AB**

## **Rapport trygghet, säkerhet och trafikhändelser 2021**

Västtrafik ska en gång per år rapportera en sammanställning av önskade händelser i trafiken till styrelsen. Rapporten för 2021 bifogas.

### **FÖRSLAG TILL BESLUT**

Med anledning av ovanstående föreslås styrelsen besluta  
att notera den lämnade informationen till protokollet.

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Fredrik Högbom

# Rapport

## Trygghet, säkerhet och trafikhändelser

---

Helår 2021  
Västtrafiks styrelse 2022-02-23

## Innehåll

Trygghets- och säkerhetsarbetet .....	4
Trygghetsarbetet .....	4
Säkerhetsarbetet .....	5
Civilt Försvar.....	5
Beredskap .....	6
Uppdrag 2020 – 2023 (Civilt försvar).....	6
Kunskapslyft.....	6
Krigsorganisation .....	6
Drivmedelsförsörjning .....	6
Avtal .....	6
Kontinuitetshantering .....	6
Säkerhetsskydd.....	7
Informationssäkerhet .....	8
IT-säkerhet .....	8
Dataskyddsombud .....	8
Personuppgiftsincidenter .....	8
Kamerabevakning.....	9
Händelserapportering .....	9
Rapportering 2021 .....	9
Sammanfattning .....	10
Inrapporterade händelser under år 2020 och 2021 .....	10
Trygghetshändelser statistik .....	11
Våld och hot .....	12
Ordningsstörande .....	13
Säkerhetshändelse statistik.....	13
Brand .....	13
Påkörning oskyddad trafikant.....	14
Annan fordonsrelaterad olycka .....	14
Skadade i kollektivtrafiken.....	15

Handläggare: Säkerhetsavdelningen

## Historiska utgåvor

Utgåva	Datum	Period
Trafikhändelserrapportering	10-06-06	2009
Trafikhändelser, Uppföljning via FRIDA	11-02-24	2010
Trafikhändelser, Uppföljning via FRIDA	12-02-23/24	2011
Trafikhändelser, Uppföljning via FRIDA	13-02-21/22	2012
Trafikhändelser, Uppföljning via FRIDA	14-02-28	2013
Trafikhändelser, Uppföljning via FRIDA	15-03-30	2014
Trafikhändelser, Uppföljning via FRIDA	16-02-28	2015
Trafikhändelser, Uppföljning via FRIDA	17-03-28	2016
Trafikhändelser, Uppföljning via FRIDA	18-03-01	2017
Trafikhändelser, Uppföljning via FRIDA	19-04-26	2018
Trygghet, säkerhet och trafikuhändelser	20-04-14	2019
Trygghet, säkerhet och trafikuhändelser	21-02-10	2020
Trygghet, säkerhet och trafikuhändelser	22-02-11	2021

## Trygghets- och säkerhetsarbetet

Västrafiks trygghets- och säkerhetsarbete har under 2021 fortsatt varit intensivt. Både med tanke på arbetet kring covid-19, men även vad gäller Västrafiks arbete generellt på temat trygghet och säkerhet för våra resenärer och personal. Arbetet påbörjades under 2020 med att implementera viktiga och strategiska rutiner för civilt försvar, säkerhetsskydd samt regelefterlevnad och har fortsatt under 2021.

### Trafikhändelser

Vid styrelsesammanträdet i juni 2010 lämnades den första samlade rapporten om alla oönskade händelser i trafiken som trafikföretagen har rapporterat till Västrafik. Styrelsen beslutade att VD för Västrafik ska rapportera en sammanställning av oönskade händelser en gång per år till styrelsen.

## Trygghetsarbetet

I linje med den sociala hållbarhetsplan som är upprättad av Västrafik, arbetar trygghets- och säkerhetsavdelningen aktivt med bland annat jämställdhet, tillgänglighet och barnens rätt till ett tryggt resande. Trygghetsarbetet ska alltid utgå från en kollektivtrafik på jämlika villkor som en del av Västrafik hållbarhetsarbete.

Under 2021 påbörjades diskussioner om att arbeta in samtliga trygghetsperspektiv i en utveckling av kommande avtal.

Västrafik har inlett ett samarbete med Länsstyrelsen för att utbilda trygghetsvärdarna i hur man motverkar mäns våld mot kvinnor som en del i den övergripande strategin. Västrafik har även under 2021 påbörjat ett arbete med att i högre grad uppmärksamma barns utsatthet i kollektivtrafiken. En del i det arbetet utgörs av att öka kompetensen hos våra trygghetsvärdar för att upptäcka situationer där det finns risk att barn far illa, samt att skapa rutiner för att agera genom orosanmälningar till kommunerna. Detta är en del i Västrafiks tolkning av barnkonventionen som blev lag 2020.

Genom att förse trygghetsvärdarna med kunskap och verktyg kan de lättare känna igen om någon de möter är utsatt. Detta är ett viktigt arbete för att bidra till det jämställdhetspolitiska målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

### Trygghetsvärdar

Västrafik har under 2021 fokuserat på att utveckla både arbetssätt och kompetensnivån hos trygghetsvärdarna. En del i detta är att inkludera den sociala hållbarhetsplanen i trygghetsvärdarnas dagliga arbete.

Begreppet trygghet har under pandemin fått en bredare mening och syftar idag även till oro/rädsla för smitta ombord fordon och i resecentrum. Trygghetsvärdarna har därför utöver ordinarie uppdrag även fokuserat på att minska smittspridning och trängsel i kollektivtrafiken. Detta genom exempelvis utdelning av munskydd och handsprit samt att uppmana resenärer om att hålla avstånd.

### Ordningsvakter

Under 2021 har kollektivtrafikens ordningsvakter befunnit sig i framförallt Stor-Göteborg med omnejd. Trygghets- och säkerhetsavdelningen har inte ansökt om några nya LOV3-

områden <sup>1</sup> under året, däremot har befintliga tillstånd förlängts i Göteborg, Mölndal, Partille och Öckerö.

## Samverkan

Trygghetssamverkan pågår i flertalet kommuner i regionen. Under 2022 påbörjas ett arbete för att se på hur de olika kommunernas samverkansbehov kan omhändertas framöver. Trygghetssamverkan ska ske i hela regionen på de platser där behov finns. Västtrafiks metodstöd för samverkan på både kort och lång sikt har under 2021 utvecklats och fortsatt arbete med metodutveckling väntas under kommande år.

## Säkerhetsarbetet

Sverige rustar för att skapa en nationell robusthet för fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst i krig inom en rad sektorer.

I ljuset av det försämrade säkerhetspolitiska läget i vårt geografiska närområde, samt de nationellt fastställda direktiven för samhällsviktig och säkerhetskänslig verksamhet, krävs en helhetssyn.

Behovet finns att utveckla, stärka och effektivisera Västtrafiks säkerhets- och beredskapsarbete. Detta för att på ett tydligare sätt bidra till ett säkert, robust och hållbart kollektivt resande i regionen i fred och under höjd beredskap och därmed omhänderta våra fastslagna skyddsvärden.

*”Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändig för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet”<sup>2</sup>*

Det systematiska säkerhetsarbetet inom Västtrafik är omfattande och avhandlar flera områden som säkerhetsskydd, civilt försvar, krisberedskap och kontinuitetshantering, informationssäkerhet och regelefterlevnad.

Vi leder det egna arbetet för Västtrafik, stöttar och styr våra partners arbete inom aktuella områden och omhändertar därmed likriktighet inom säkerhetsområdet.

## Civilt Försvar

Arbetet med civilt försvar är under utveckling och regionen ska påbörja arbetet med de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser). Västra Götalandsregionens utveckling av förmåga avseende civilt försvar utgår ifrån krisberedskapsarbetet. Nämnder och styrelser inom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik ska koncerngemensamt långsiktigt arbeta med civilt försvar för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner samt bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller vid krig i vårt närområde.

<sup>1</sup> <https://polisen.se/lagar-och-regler/ordningsvakter/arbete-som-ordningsvakt/paragraf-3-platser/>

<sup>2</sup> <https://www-edit.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samhallsviktig-verksamhet/vad-ar-samhallsviktig-verksamhet/>

## Beredskap

Västtrafik har under 2021 arbetat med att ytterligare skapa en robusthet i de prioriterade verksamheterna utifrån det uppdrag Västtrafik har. Arbetet omfattar åtgärder inom; el, nödvatten, nödproviant, IT och kommunikation.

## Uppdrag 2020 – 2023 (Civilt försvar)

### Kunskapslyft

- Planera och genomföra kompetenshöjning gällande totalförsvar.

Kunskapslyft är en viktig del i uppdraget, där inriktningen under 2021 har fokuserat mot ledning och utpekade befattningar vilka har framkommit i de säkerhetsanalyser som är utförda. Partnerföretagen är en viktig del och ingår i kunskapslyftet.

### Krigsorganisation

- Västtrafik ska planera krigsorganisation och krigsplacering av befattningar i egen organisation.

I samverkan med Västra Götalandsregionen tas en krigsorganisation fram, där Västtrafik har skapat krigsorganisation som utgått från grunden i krisberedskapen utifrån verksamheten.

### Drivmedelsförsörjning

- Behovsanalys och förslag till lösningar av drivmedelsförsörjning under höjd beredskap.

Under 2021 har flera arbetsgrupper startats upp där Västtrafik deltar inom flera myndigheter och aktörer t ex energimyndigheten. Frågan är högaktuell med tanke på oron inom energimarknaden, t ex vad gäller tillgång och pris, som idag påverkar Västtrafik som bolag och kan få stora konsekvenser för kollektivtrafiken framöver.

### Avtal

- Påbörja analys för avtal med entreprenörer vid höjd beredskap och krig.

Förslag på revidering av avtalstext är framtaget under 2021 för kommande upphandlingar. Detta ligger också som grund för de pågående trafikavtal och eventuella tilläggsavtal som blir nödvändiga.

- Påbörja planering för att leda och genomföra materiel- och sjuktransporter för totalförsvarets behov med befintliga och tillförda fordon.

Behovsanalys pågår i samverkan med MRV (Militär Region Väst).

### Kontinuitetshantering

Arbetet med kontinuitetshantering i verksamheten har under 2021 fortsatt med främst kunskapsuppbyggnad samt uppföljning av tidigare utfört arbete.

Det som är nytt för 2022 är att omfattningen av arbetet som nu gått in i ett nytt skede, där även trafikföretagens förmåga till att upprätthålla sin samhällsviktiga funktion har omhändertagits.

Detta genom uppstart av två projekt:

- Reservkraft för trafikledning
- Konsultstöd i kontinuitetshantering

Det förstnämnda innebär i korthet att analysera trafikledningarnas behov av reservkraft och därefter projektera, installera samt förvalta utrustningen enligt överenskommelse med partners.

Det andra innebär att skapa en initial grundläggande förmåga hos partners att arbeta med kontinuitetshantering och belysa det värdeskapande detta arbete medför.

Genom vidtagna åtgärder byggs även förmåga inom ramen för vårt uppdrag i civilt försvar och möjliggör en uppbyggnad av en motståndskraftig kollektivtrafik i regionen.

Kontinuitetshantering är grunden i att bygga en robust och uthållig verksamhet som klarar av att möta utmaningar och hantera störningar av den dagliga driften med en acceptabel leveransförmåga.

Med kommande lagstiftning som baseras på EU Direktivet CER (Critical Entity Resiliens) så omfattar det ett systematiskt arbete med kontinuitetshantering för all samhällsviktig verksamhet, på samma sätt som GDPR och personuppgifter.

## Säkerhetsskydd

Plan för säkerhetsskydd inom Västra Götalandsregionen är framtagen vilket innebär att Västtrafik är en del av säkerhetsskyddsorganisationen som är fastställd av direktören för Västra Götaland. Under 2020 har en första säkerhetsskyddsanalys tagits fram för Västtrafiks verksamhet med utgångspunkt från den övergripande säkerhetsskyddsanalysen inom Västra Götalandsregionen. I nämnd analys fastslogs även att denna skulle genomföras årligen, vilket medför att även en säkerhetsskyddsanalys för 2021 är genomförd.

I arbetet ingår även uppföljning av tidigare utförda åtgärder enligt den säkerhetsskyddsplan som fastställts. Ett flertal uppföljningar har genomförts. Kvarstående arbete utgörs av uppföljningar på längre sikt i kombination med nya risker och tillhörande åtgärder.

Med anledning av den samlade bilden om en *”bredare och mer komplex hotbild”* som våra säkerhets- och underrättelsemyndigheter (Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, MUST, FRA) fastslagit, behöver säkerhetsskyddsarbetet i landet skärpas, vilket är en uppfattning Västtrafik delar.

Säkerhetsskyddsarbetet inom Västtrafik kommer i ljuset av den kraftigt försämrade säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde under slutet av 2021 och början av 2022 att intensifieras.

## Syftet

Syftet med säkerhetsskyddsarbetet är att identifiera och analysera de tillgångar i Västtrafiks verksamhet som är av säkerhetskänslig karaktär och som är av betydelse för Sveriges säkerhet. Analysarbetet leder även till identifiering av säkerhetshot, eventuella risker/sårbarheter samt vilka konsekvenser av genomförande av eventuella åtgärder detta kan leda till.



Säkerhetsskyddet är en grundförutsättning för planeringsarbete och samarbeten inom ramen för återuppbyggnad av totalförsvaret.

## Målet

Målet med Västtrafiks säkerhetsskyddsarbete är att systematisera arbetet som har bärighet på Sveriges säkerhet genom att identifiera hot mot verksamheten, implementera åtgärder och skapa förutsättningar för fortsatt arbete med totalförvarsplanering.

## Informationssäkerhet

Under 2021 har arbetet fokuserat på regiongemensamma regler, samarbeten och en ny informationsklassningsmodell har börjat införas. En utbildningsplan för informations-säkerhet är framtagen. Utbildningsplanen förväntas ge effekt under 2022 då utbildningarna förs ut i verksamheten.

## IT-säkerhet

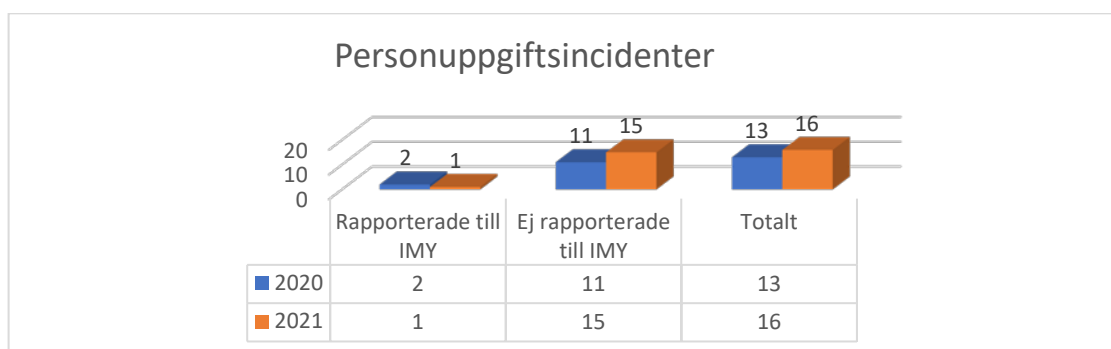
Västtrafiks arbete med IT-säkerhet fortgår. Fokus under 2021 har varit på att genomföra analyser och sårbarhetstester. Inga allvarliga incidenter har inträffat under 2021 utan att införda skyddsmekanismerna har fungerat. Mot slutet av 2021 drabbades även Västtrafik av problemen med Log4J dock identifierades inga lyckade attacker eller externt tillgängliga problem men mycket arbete lades på analys, uppdatering och fortsatt övervakning. Västtrafik blev drabbad i begränsad omfattning och hade ett gott samarbete med regionen under hanteringen av sårbarheten. Analys och långsiktiga åtgärder till följd av detta kommer ske under 2022.

## Dataskyddsombud

### Personuppgiftsincidenter

Antalet personuppgiftsincidenter fortsätter ligga på en låg nivå och rapporteringsviljan upplevs som god inom organisationen. Endast en incident har rapporterats till Integritetsskyddsmyndigheten, IMY, ingen åtgärd har inkommit efter det. Merparten av incidenterna har inträffat inom den anropsstyrda trafiken och kundservice. Den primära orsaken till incidenterna är ”Handhavandefel, fel i det enskilda fallet”, det har inte noterats att det finns rutinmässiga orsaker bakom incidenterna.

Det kan även noteras att antalet personer som begär registerutdrag fortsätter ligga på en mycket låg nivå (6st 2021), och det är möjligt för Västtrafik att hantera dessa med manuella rutiner tillsvidare.



## Kamerabevakning

I augusti 2020 antogs en förändring i kamerabevakningslagen som innebär att det i vissa fall inte krävs tillstånd för kamerabevakning i kollektivtrafiken<sup>3</sup>. Denna förändring innebär ett större ansvar för Västtrafik som huvudman att kontrollera att lagstiftningen efterlevs, även kravet på dokumentation och analys inför kamerabevakning har skärpts. Under 2021 har ett större samarbete mellan Västtrafik, SL och Skånetrafiken påbörjats där även IMY kommer att delta under 2022. Målet med arbetet är att ta fram en branschgemensam överenskommelse om hur kamerabevakning inom kollektivtrafik ska bedrivas.

## Händelserapportering

Västtrafik har sedan länge samlat statistik över ordningsstörande händelser som grund för analyser och åtgärder. Andra typer av oönskade händelser, som är trafiksäkerhetsrelaterade, har dock inte fångats upp systematiskt innan 2010.

Denna, liksom den tidigare statistiken speglar dock inte verkligheten fullständigt. Vissa förhållanden påverkar statistiken som till exempel:

- Trafikföretagens rapporteringsbenägenhet och mörkertal.
- En viss företeelse/inträffad händelse i till exempel Skövde anses i Göteborg inte som en avvikelse att rapportera.
- Automatisk rapportering via trafikföretagets egna system eller som en separat rapportering via Frida THR påverkar rapporteringsbenägenheten.
- Litet eller stort företag. De större företagen, med många och frekventa händelser, har ofta mer etablerade och stabila rutiner för personalens rapportering av oönskade händelser.

## Rapportering 2021

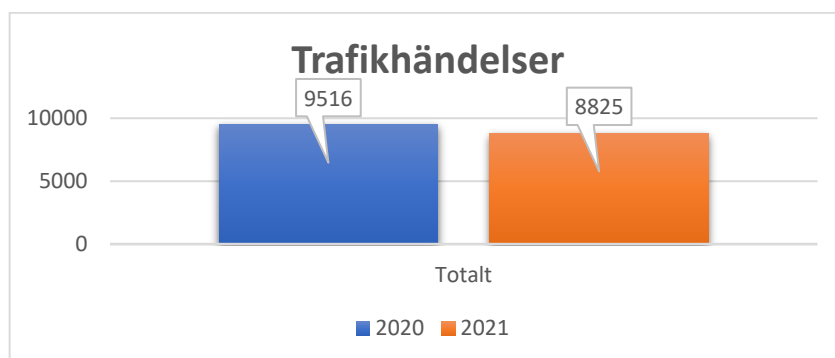
Under året har inte Västtrafiks system gällande trafikhändelseregistret kunnat leverera korrekta siffror. Vid en granskning har det framkommit att ett av våra partnerföretag inte kunnat redovisa och överföra sin data. Berört partnerföretag trafikerar stora delar av trafikutbudet inom Stor-Göteborg. Inför arbetet med rapporten har ett manuellt arbete genomförts, för att en korrekt statistik i möjligaste mån ska redovisas. Därav redovisas statistiken i denna rapport enbart med det faktiska inrapporterade antalet trafikhändelser.

Västtrafik har påbörjat ett projekt att säkerställa trafikhändelserapporteringen med samtliga berörda partnerföretag. Det innebär att se på möjligheten till automatiska överföringar i så stor utsträckning som möjligt för att kvalitetssäkra den registrering som sker.

---

<sup>3</sup> SFS nr: 2018:1200 §9

## Händelser totalt 2021



## Sammanfattning

I årets rapportering av trafikuhändelser ser vi en fortsatt jämn utveckling i inrapportering från partnerbolag, utifrån pandemin som påverkat inflödet i redovisade data och statistik. Samtidigt (som nämnts i inledningen av rapporten) har Västtrafik granskat och påbörjat ett kvalitetsarbete för att bygga ett bättre underlag till analys och beslutsunderlag.

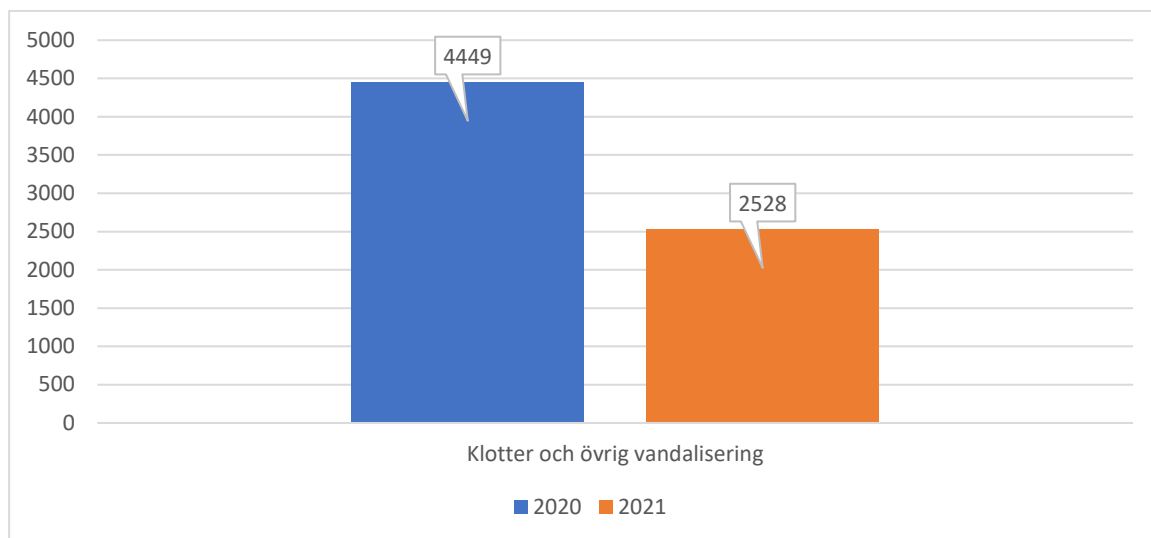
## Inrapporterade händelser under år 2020 och 2021

Händelsekategori (alla trafikslag)	Totalt antal händelser 2020	Totalt antal händelser 2021
Annan fordonsrelaterad olycka	185	233
Annan ordningsstörning	1925	2077
Av-/påstigningsolycka	90	86
Betalningsvägran	40	56
Brand <sup>4</sup> (inrapporterade bränder i och omkring kollektivtrafiken)	21	19
Dörrklämning fordon	6	12
Försenad/inställd tur - oframkomlig gata/väg	902	1091
Hot/ofredande/ärekränkning förare	201	195
Hot/ofredande/ärekränkning resenär	30	25
Hot/ofredande/ärekränkning övrig personal	26	26
Klotter och övrig vandalisering	4449	2198
Kollision mellan fordon	686	1058
Påkörning oskyddad trafikant	48	48
Påkörning övrigt	275	485
Rån mot personal	1	2
Rån mot resenär	0	0
Sabotage	496	721
Stöld från personal	1	4
Stöld från resenär	0	1
Urspärning/avåkning	27	50
Våld mot resenär	70	76
Våld mot övrig personal	5	4
Våld/misshandel förare	32	28

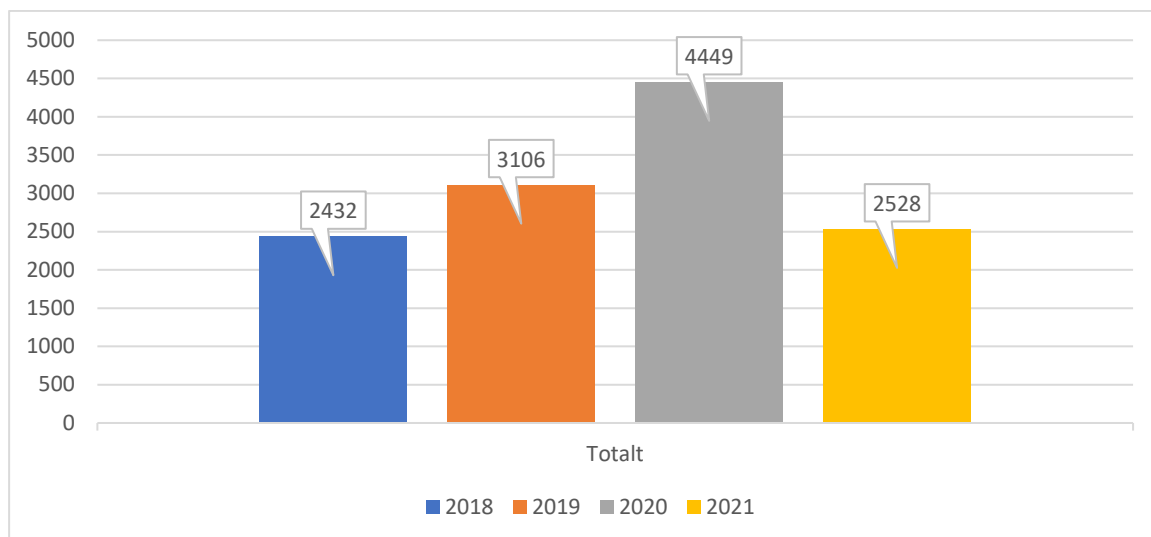
<sup>4</sup> Brand är en kategori som redovisar antalet inrapporterade bränder i och omkring kollektivtrafiken. Bränder innehåller exempelvis brand i papperskorg på hållplats, brand i fordon (privat bilist).

# Trygghetshändelser statistik

## Klotter och övrig vandalisering på fordon



## Skillnader över 4 år i inrapportering



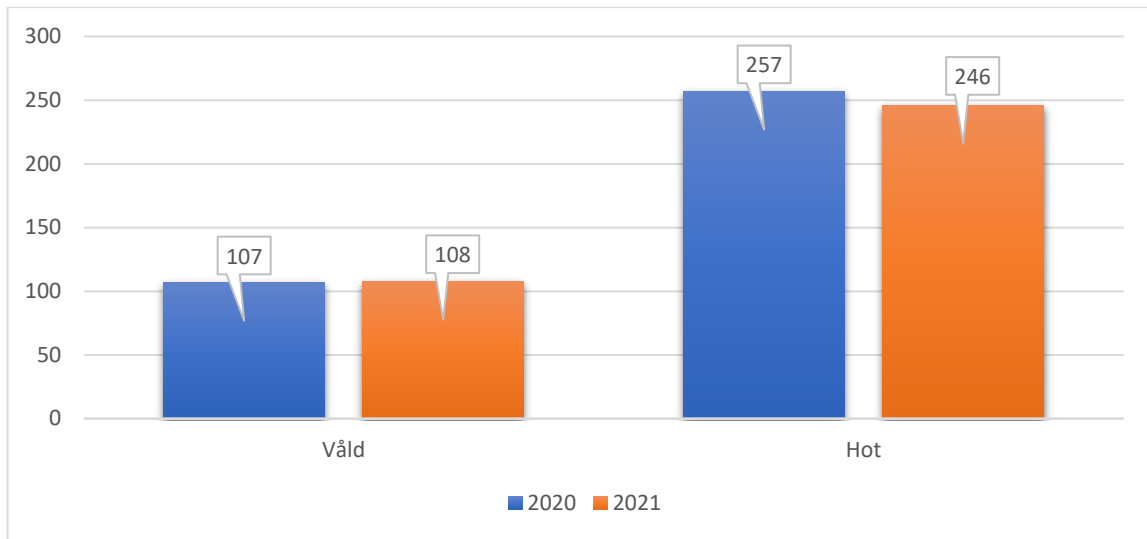
Den antalsmässigt helt dominerande kategorin önskade händelser är klotter och övrig vandalisering.

Det har varit stora skillnader i redovisningarna från partnerföretagen under de senaste åren, det skiljer nästan 2000 händelser från föregående år. Minskningen är inte en beskrivning av verkligheten då det saknas data inom denna kategori.

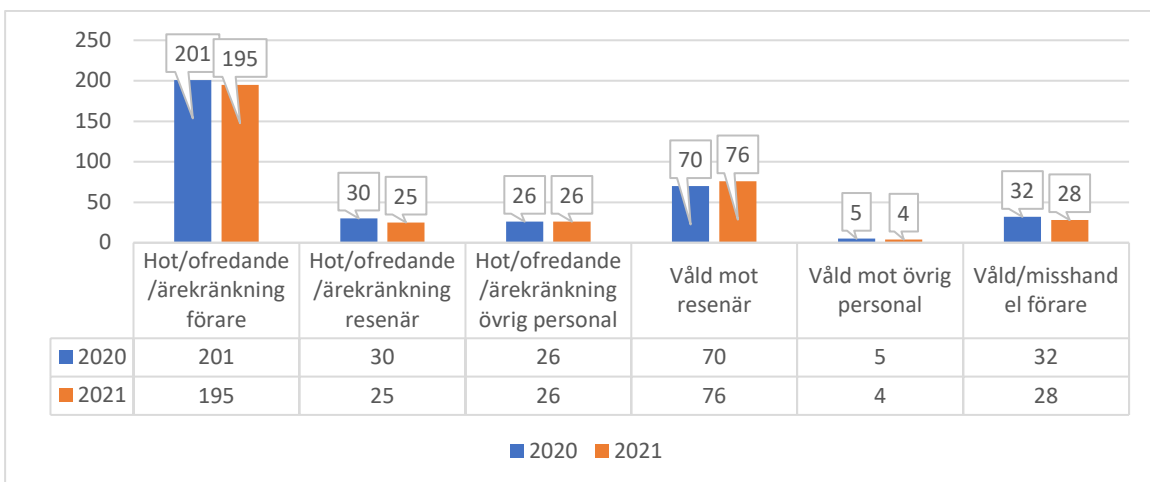
## Kostnader för klotter och övrig vandalisering avseende hållplatsutrustning

Not: Från 2019 har hållplatser övergått till Västfastigheter.

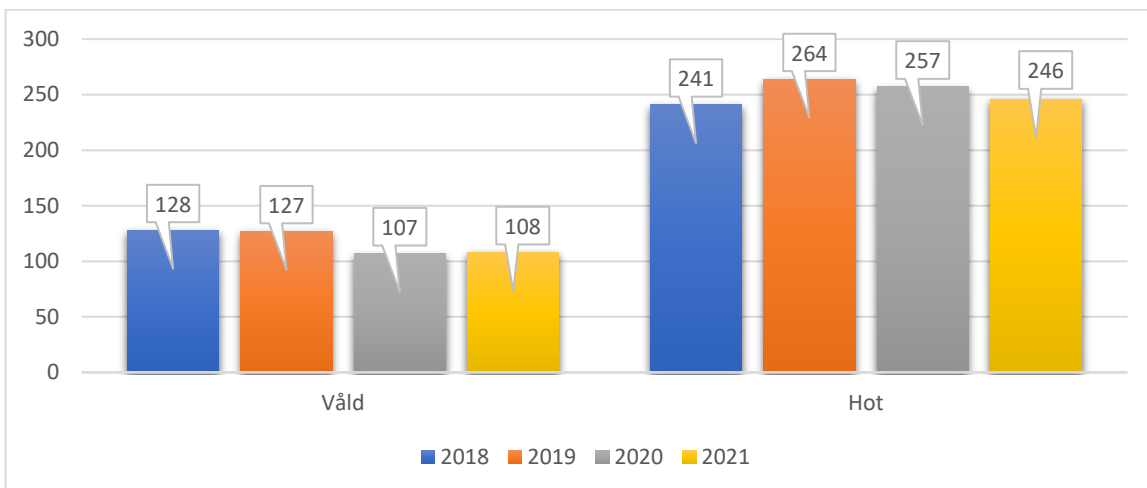
## Våld och hot



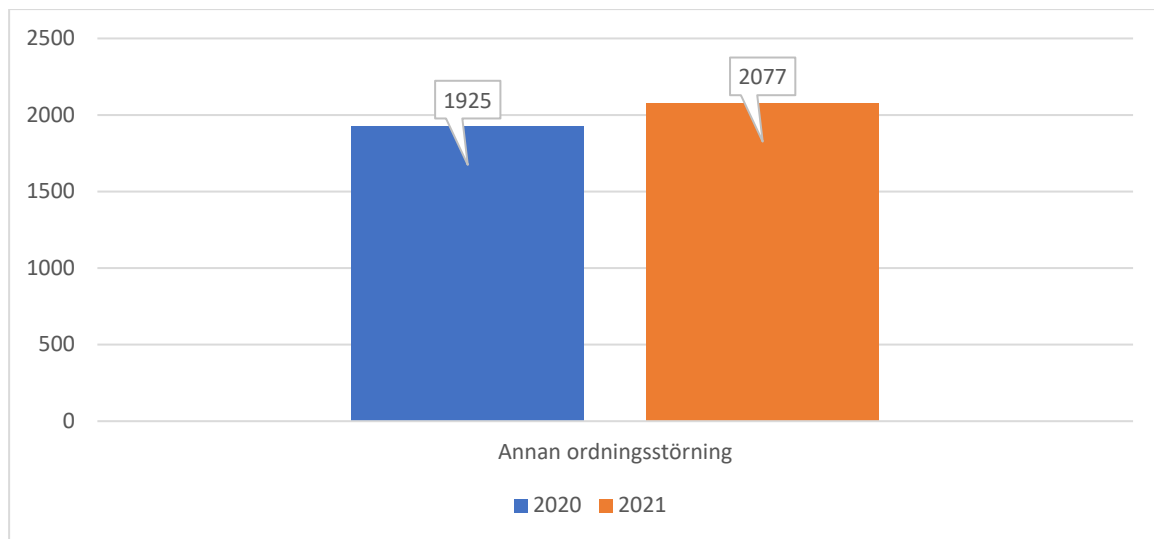
## Uppdelat per kategori



## Trend över 4 år, 2018 - 2021



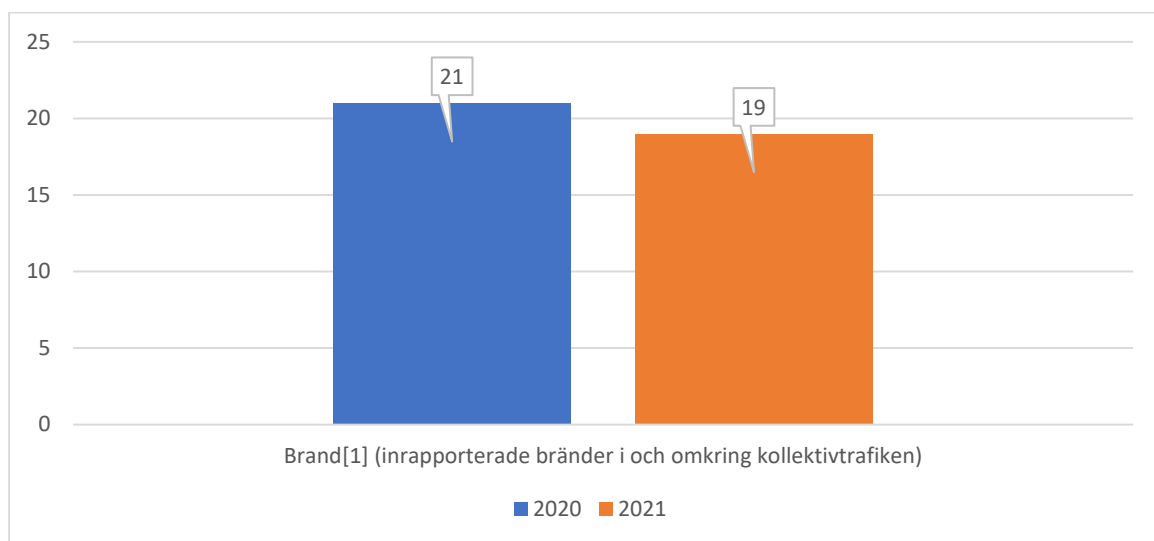
## Ordningsstörande



*Förklaring kategori Ordningsstörning: Inkl. bråk/gängebildning, oljud/gap/skrik, tiggare/musikant, missbrukare/sovande/berusad, förorening, upplopp.*

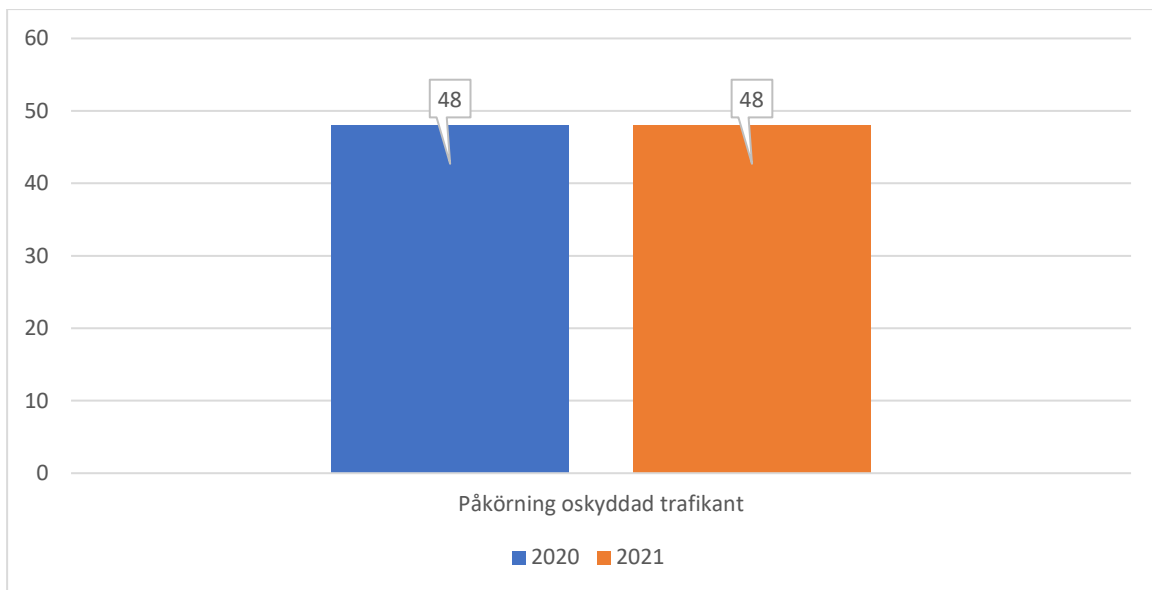
## Säkerhetsincident statistik

### Brand



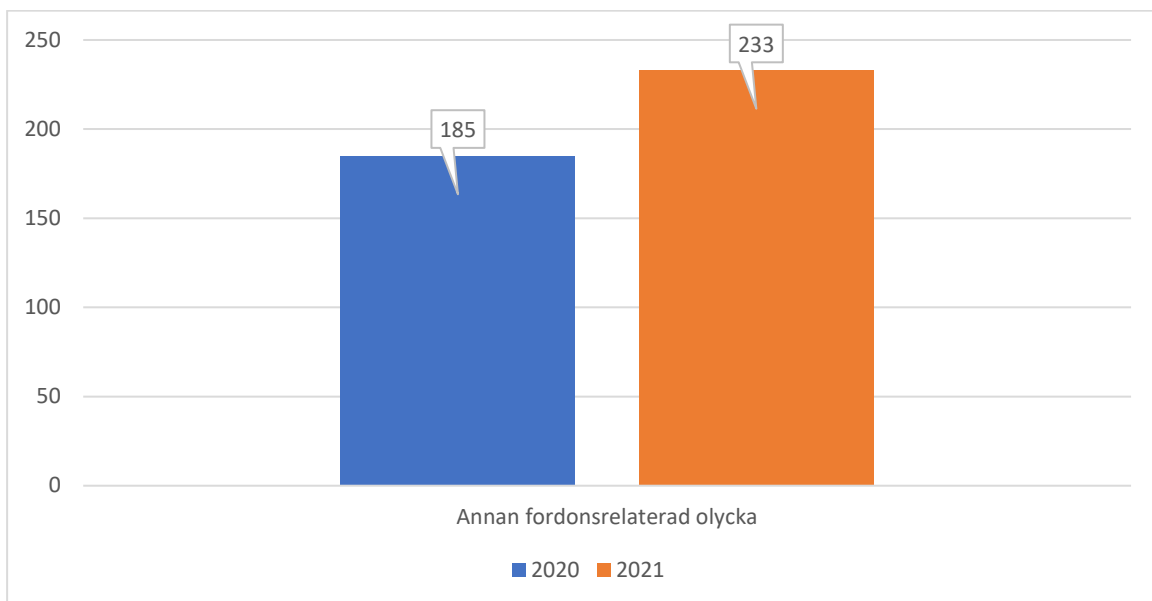
*Brand är en kategori som redovisar antalet inrapporterade bränder i och omkring kollektivtrafiken. Bränder innehåller till exempel brand i papperskorg på hållplats, brand i fordon (inkl. privat bilism). Tillbud: Varmgång hjul/bromsar/Vattenläckage som oftast rapporteras in till trafikledning som brand.*

## Påkörning oskyddad trafikant



Med oskyddad trafikant avses fotgängare, cyklister, mopedister och motorcyklister.

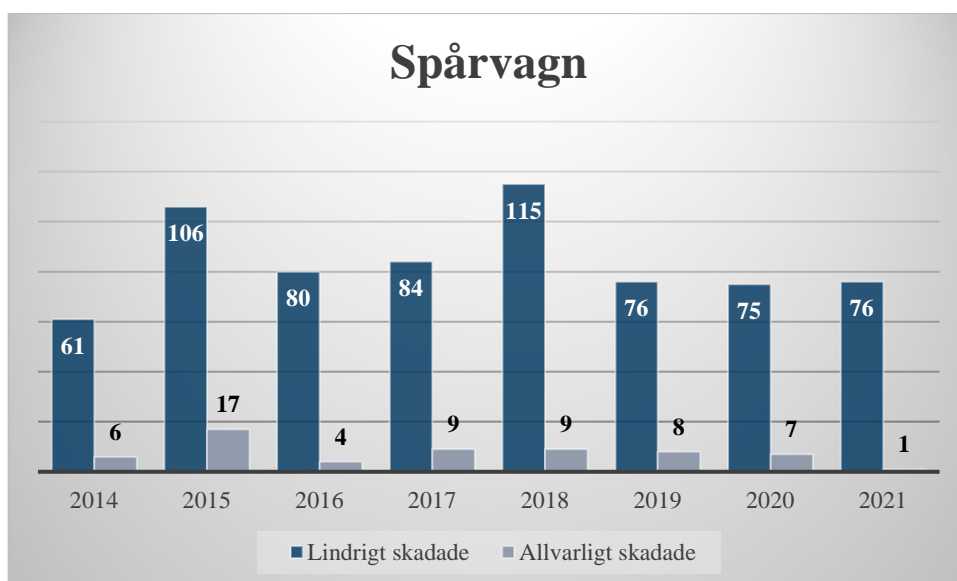
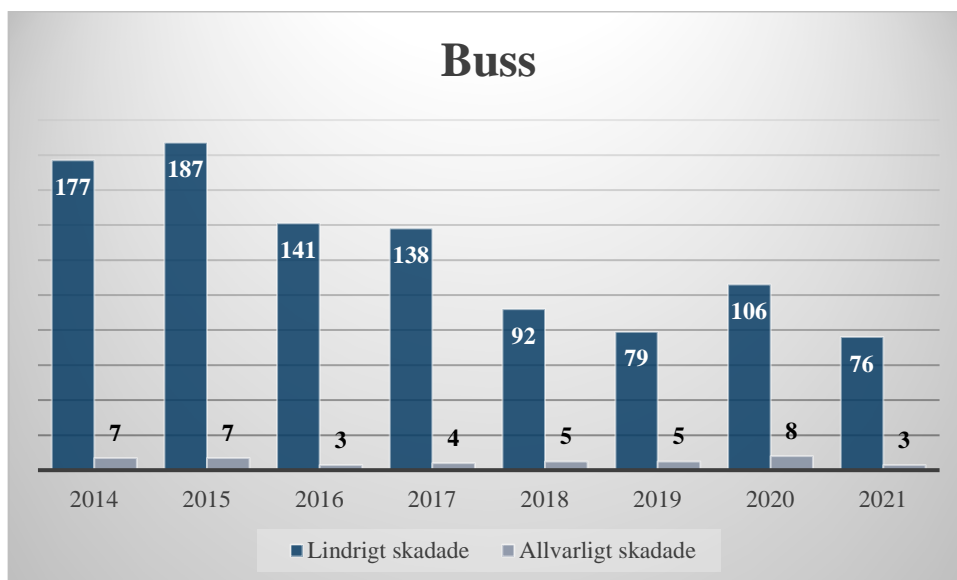
## Annan fordonsrelaterad olycka



Med annan fordonsrelaterad olycka avses personskada ombord, till exempel fall- eller halkolycka eller islagning av interiör alternativt andra objekt ombord.

## Skadade i kollektivtrafiken

I följande tabeller redovisas antal skadade<sup>5</sup> i trafikslagen buss och spårvagn i Västra Götaland. Data är sammanställd utifrån inrapporteringen i FRIDA THR, (trafikhändelseregistret).



*De siffror som redovisas är de faktiska antalen händelser som är inrapporterade till Västtrafik och inte i relation till produktionskilometer.*

//

<sup>5</sup> I de händelser som inrapporteras finns även sjukdomsfall registrerat och där ambulans kallats till platsen.